

Asia: VN/698/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleistä lausuttavaa esitetyistä muutoksista?

- STTK kannattaa työnhakijoille annettavan palvelun henkilökohtaistamista
- STTK kannattaa porrasteista seuraamusjärjestelmää ja seuraamusten kohtuullistamista, mutta toteaa samalla, että seuraamusjärjestelmän kokonaisuus on monimutkainen ja vaikeasti ymmärrettävä
- STTK katsoo, että määrälliseen työnhakuvelvollisuuteen liittyy edelleen useita ongelmallisuuksia
- STTK kantaa huolta siitä, miten Pohjoismaisen työvoimapalvelun mallin työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtyminen kuntiin vaikuttaa ehdotettujen muutosten toteutumiseen, kun malli säännellään nykyisten toimijoiden näkökulmasta

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; taloudelliset vaikutukset?

Ei huomautettavaa

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; vaikutukset viranomaisten toimintaan (ml. resursseja koskevat asiat)?

On epävarmaa riittävätkö suunnitellut lisäresurssit, kun henkilökohtaiseen palvelemiseen liittyvät vaatimukset lisääntyvät huomattavasti. Yhtä henkilöasiakkaiden palvelutyötä tekevää työ- ja elinkeinotoimiston virkamiestä kohti olisi jatkossa arviolta noin 185 työnhakijaa (vuonna 2019 arviolta noin 254).

Taloudellisia resursseja lisätään 40 % (70 miljoonaa euroa), mutta sitä voi verrata esimerkiksi palveluprosessin järjestämiseen, jossa kontaktit lisääntyvät nykyisestä vajaan 900 000:sta noin 2,3-2,8 miljoonaan eli kasvua on 150-210 %:a.

TE-toimistojen resurssointi on lähes kaksinkertainen muissa Pohjoismaissa keskimäärin. Hallitus on sitoutunut lisäämään TE-toimistojen resursseja vuoden 2020 talousarvioesityksessä 20 miljoonaa euroa ja Pohjoismaisessa työvoimapalvelumallissa 70 miljoonaa euroa. Pohjoismainen taso edellyttäisi vielä noin 200 miljoonan euron lisäpanostuksia.

Uudistuksesta seuraava lisätyövoiman tarve syntyy kuntasektorille niin työllisyyspalveluissa kuin palveluohjauksessakin. Lisätyövoiman tarvetta tulee valitusten johdosta olemaan myös sosiaaliturvasioiden muutoksenhakulautakunnassa ja vakuutusosoikeudessa. Henkilökohtaisen palvelutarpeen arvioinnista syntyy palvelutarpeita, jotka usein kohdistuvat sosiaali- ja terveyshuoltoon sekä päihde- ja mielenterveyspalveluihin. Nämä palvelut ovat lähtökohtaisesti jo niukasti resurssoituja ja eivät nykyiselläänkään vastaa palvelutarpeeseen. Palvelutarpeen arvioinnin perusteella syntyvään tutkimus-, selvitys- ja hoitotarpeeseen ei ole varattu lisäresursseja. Jos palvelutarpeen arvioinnin kautta syntyneeseen palvelutarpeeseen ei ole palvelua saatavana, työtön ei saa tarvitsemaansa tukea. Työllistymisen esteitä saatetaan tunnistaa ja listata, mutta onko niiden ratkaisemiseksi tarjolla todellisia vaihtoehtoja.

Lainsäädännöllisen uudistuksen lisäksi tietojärjestelmät on pikaisesti saatettava ajan tasalle, jotta päätöksenteon oikeellisuutta ja vaikuttavuutta voidaan tosiasiallisesti seurata, ja kehittää toimintoja sitä kautta paremmaksi.

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; vaikutukset työllisyyteen?

Ei huomautettavaa.

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; muut vaikutukset?

Ei huomautettavaa.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; yleistä lausuttavaa työnhakijan palveluprosessista?

Työnhakijan palveluprosessia ehdotetaan uudistettavaksi huomattavasti. Palvelu annetaan lähtökohtaisesti henkilökohtaisena ja yhteydenpito on tiivistä. Henkilökohtaisen ja yksilöllisen palvelun antaminen työnhakijalle on merkittävä edistysaskel, ja sen voi olettaa parantavan yksilön työllistymisen edellytyksiä ja mahdollisuuksia. Kun tapaamisia on varsin tiiviisti, tulee tapaamisissa kiinnittää erityisesti huomiota annettavan palvelun laatuun ja sisältöön.

Palveluprosessissa on otettu huomioon erilaiset työnhakijaryhmät. Tämä yhdistettynä eri tyyppisiin työnhakukeskusteluihin asettaa haasteita sen hahmottamiselle, millä tavalla palveluprosessi etenee eri työnhakijaryhmien näkökulmasta.

Ehdotuksen mukaan alkuhaastattelu järjestettäisiin paikan päällä TE-toimistossa työnhakijan tilanne huomioon ottaen. Alkujärjestämisen tavasta päätettäessä huomioon otettaisiin muun muassa alustavan palvelutarvearvion mukainen vähäinen palvelutarve. Ehdotuksesta ei ilmene se, mikä on alustavan palvelutarpeen arvioinnin suhde 10 §:ssä säädettyyn palvelutarpeen arviointiin ja onko niin, että kaikille työnhakijoille ei tehdä 10 §:ssä tarkoitettua palvelutarpeen arviointia.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa osa-aikaista työtä tekevien palveluprosessista?

Työhaun alussa järjestettävät viisi täydentävää työnhakukeskustelua koskisivat työttömiä ja työttömyysuhan alaisia työnhakijoita. Työttömäksi katsotaan myös sellainen vaihtelevaa työaika tekevä työnhakija, jonka sopimuksen mukainen vähimmäistyöaika on alle neljä tuntia. Käytännössä tällaisia työnhakijoita ovat ns. 0-sopimuksella työtä tekevät. 0-sopimuksella työskentelevät voivat tehdä vaihtelevasti työtä, toisinaan tunteja voi olla runsaastikin. Tiheät täydentävät työnhakukeskustelut saattavat olla haasteellisia järjestää, jos työntekijän tosiasiallinen työaika on suuri. Muille yli neljä tuntia viikossa osa-aikaista työtä tekeville ei järjestetä täydentäviä työnhakukeskusteluja, vaan työnhakukeskustelu järjestetään kolmen kuukauden välein.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa koulutuksessa olevien palveluprosessista?

Työnhakukeskusteluja ja täydentäviä työnhakukeskusteluja ei järjestetä, jos työnhakija on yli kuukauden kestävässä työvoimakoulutuksessa tai omaehtoisissa opinnoissa. Tällaisessa

koulutuksessa olevalle työnhakijalle asetetaan kuitenkin työnhakuvelvoite, jota voidaan tarvittaessa tarkistaa. Ehdotuksesta ei ilmene se, miten ja missä kontekstissa tarkistaminen sitten tehdään, kun työnhakukeskusteluja ei näille työnhakijoille järjestetä. Työnhakukeskustelun järjestäminen kuukautta ennen koulutuksen päättymistä on kannatettava ehdotus. Tavoitteena tulee olla henkilön työllistyminen koulutuksen tai opintojen päätyttyä.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa muistutuksesta?

Muistutusmenettelyn tavoitteena on ehkäistä tahattomista erehdyksistä seuraavia työttömyysetuuksien menetyksiä. Muistutusmenettely on kannatettava uudistus ottaen huomioon työvoimapolitiittisen ja työttömyysturvan sääntelyn monimutkaisuuden työnhakijan näkökulmasta.

Muistutuksen oikeudellinen merkitys on kuitenkin epäselvä. Esityksen keskeisissä ehdotuksissa kerrotaan, että muistutuksella ei olisi vaikutusta työnhakijan oikeuteen saada työttömyysetuutta eikä muistutuksen antaminen edellyttäisi, että työnhakijan menettelyä on pidettävä työvoimapolitiittisesti arvioituma moitittavana. Samassa yhteydessä mainitaan, ettei muistutuksella olisi vaikutuksia työnhakijan oikeuksiin tai velvollisuuksiin. Yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan lisäksi, että vastuu työttömyysetuuden saamisen edellytysten täyttymisestä on aina työnhakijalla itsellään eikä työnhaun voimassaoloon tai työttömyysturvalaissa säädettyjen edellytysten täyttymiseen vaikuttaisi esimerkiksi se, että työnhakijaa ei ole muistutettu aiemmin, vaikka näin olisi muistutusta koskevan pykälän perusteella tullut toimia.

Esityksen sivulla neljä otsikon Tausta alla kerrotaan, että työnhakuun ja palveluihin liittyviä työttömyysturvaseuraamuksia porrastettaisiin siten, että käyttöön otettaisiin huomautus. Jos työnhakija jättäisi velvoitteen uudelleen täyttämättä, hänelle asetettaisiin viisi työttömyysetuuden maksupäivää korvaukseton määräaika. Tästä kuvauksesta saa käsityksen, että korvauksettomana määräjän asettamisen edellytyksenä on aina sitä edeltävä huomautus (muistutus) ja, että huomautus on osa porrasteista seuraamusjärjestelmää. Tätä kontekstia vasten edellisessä kappaleessa todetut perustelutekstit jäävät epäselviksi. Selvää on se, että muistutuksen antamisesta ei seuraa etuuden menetyksiä. Sen sijaan ongelmalliseksi muodostuu tilanne, jossa aiheellinen muistutus on jäänyt antamatta ja seuraavasta rikkeestä asetetaan yhteinen korvaukseton määräaika. Tässä tilanteessa työttömyysetuuden hakija ei ole saanut mahdollisuutta korjata menettelyään. Asetelma on ongelmallinen työttömyysetuuksia saavien työnhakijoiden yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; yleistä lausuttavaa työnhakuvelvollisuudesta?

Esityksessä ehdotetaan, että työnhakijan tulee lähtökohtaisesti hakea kunkin tarkastelujakson aikana neljää työmahdollisuutta. Ensimmäinen tarkastelujakso voitaisiin asettaa takautuvasti työttömyyden alusta lukien jo ennen alkuhaastattelua, jos se olisi työnhakijan edun mukaista. Perusteluna on se, että työttömäksi jäänyt ei jää odottamaan alkuhaastattelun järjestämistä, ennen kuin ryhtyy aktiiviseen työnhakuun. Ehdotus on ongelmallinen ottaen huomioon sen, että työnhakuvelvoite pitäisi kirjata työllistymissuunnitelmaan, joka laaditaan vasta alkuhaastattelussa. Lisäksi työnhakuvelvoitetta asetettaessa pitäisi ottaa huomioon laissa määritellyt henkilöön liittyvät seikat sekä mahdolliset työnhakuvelvoitteen alentamisen perusteet. Jos alkuhaastattelun ajankohta siirtyy TE-toimistosta johtuvasta syystä, on kohtuutonta, että työnhaun velvoittavuus asetetaan takautuvasti, ennen kuin työnhakijalla on tieto häneen sovellettavasta velvoitteesta.

Esityksessä todetaan, että työnhakuvelvoitetta ei jätetä asettamatta sen vuoksi, että työttömyys on päättymässä. Työnhakija edellytetään tässä tilanteessa hakevan lyhyempiä työtilaisuuksia. Miten menetellään, jos tällaisia työpaikkoja ei ole saatavilla?

Alennetun työnhakuvelvoitteen perusteena ovat vain pykälässä säännellyt henkilöön liittyvät seikat, joita ovat työkokemus, koulutus ja muu osaaminen, työkyky sekä mahdollinen ammattitaitosuoja. Ehdotuksesta saa sen käsityksen, että pelkästään nämä tekijät eivät yksinään riitä, vaan niitä tarkastellaan suhteessa työmarkkinatilanteeseen. Pykälässä ei ole mainittu työmarkkinatilanteen vaikutuksesta alentamisperusteiden arviointiin. Ehdotuksessa kerrotaan, että alentamisen perusteista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Sääntelyn kohteen oikeuksista ja velvoitteista tulee säätää lain tasolla. Tässä yhteydessä ei ole mahdollista arvioida, mitä tarkalleen ottaen on tarkoitus asetuksella säännellä ja onko kyse työnhakijan oikeuksiin ja velvoitteisiin olennaisesti vaikuttavasta sääntelystä.

Ammattitaitosuojan osalta ehdotuksessa todetaan, että suojan päätyttyä hakuvelvollisuus koskisi kaikkia sopivia työmahdollisuuksia huolimatta työnhakijan aiemmasta työkokemuksesta ja koulutuksesta. Tarkennuksena todettakoon, että mainitut seikat pitää kuitenkin ottaa huomioon työnhakuvelvoitteen alentamisperustetta arvioitaessa.

TE-toimisto voisi tehdä yli kuusi kuukautta työnhakijan olleelle velvoittavia työtarjouksia. Kun lähtökohtana myös näillä työnhakijoilla on omatoiminen työmahdollisuuksien etsiminen, voi velvoittavista työtarjouksista aiheutua turhaa viranomaistyötä ja hankaluuksia työnhakijalle, kun selvitetään työnhakuvelvoitteen täyttymistä.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa osa-aikaista työtä tekevien työnhakuvelvollisuudesta?

Työssä olevan työnhakuvelvollisuutta koskevassa 6 luvun 5 §:n neljä momentissa on viittausvirhe. Momentissa pitäisi viitata pykäliin 7 ja 8.

Koulutuksessa olevalle tai omaehtoisia opintoja suorittavalle, joka on samanaikaisesti osa-aikatyössä, asetettaisiin työssäolovelvoite 7 §:n nojalla. Sen mukaan työnhakuvelvoite on kolmen kuukauden aikana kolmen työpaikan hakeminen. Käytännössä tästä voi aiheutua se, että opiskelu ei ole enää mahdollista. Osa-aikatyö on opiskelijoilla tyypillinen työnteon muoto, jolloin opiskelija voi mitoittaa työn ja opiskelun siten, että kumpikin toiminto onnistuu. Koulutuksessa olevalle ja omaehtoisia opintoja suorittaville asetettavasta työnhakuvelvoitteesta lausutaan erikseen asianomaisessa kohdassa.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa koulutuksessa olevien työnhakuvelvollisuudesta?

Esityksessä ehdotetaan, että yli kuukauden kestävässä työvoimakoulutuksessa ja ns. omaehtoisissa opinnoissa opiskelijalle asetetaan työnhakuvelvoite. Työllistymissuunnitelmassa määriteltäisiin kolmen kuukauden tarkastelujaksot, joiden aikana TE-toimisto ohjaa hakemaan kolmea yksilöityä työpaikkaa. Esitys on ongelmallinen seuraavista syistä.

Koulutukseen ohjaaminen ja sen tukeminen edellyttävät työvoimapolitiittista harkintaa, jonka tarkoituksena on selvittää, onko koulutus tarkoituksenmukaisin tapa edistää työttömän työllistymisen mahdollisuuksia. Näin ollen viranomaisen toimesta on jo todettu, että työn etsimistä ja työpaikan saamista vaikeuttavat olennaisesti henkilön osaamiseen liittyvät kysymykset. Kun kouluttautuminen on jo todettu parhaaksi tavaksi työllistyä, näyttäytyy työnhakuvelvoite tässä kontekstissa tilanteeseen sopimattomalta tavalta edistää henkilön työllistymistä.

Olennaista on, että koulutuksen aloittanut henkilö suorittaa opintonsa päätökseen siihen suunnitellussa aikataulussa. Ennakoimattomasti sijoittuvat työntekojaksot voivat aiheuttaa opintojen viivästymistä ja oppimisen laadullista vaikeutumista. Pahimmillaan opintojen katkonaisuudesta voi seurata opintojen keskeytyminen, mikä on koulutuspoliittisten resurssienkin näkökulmasta epätarkoituksenmukaisen lopputulos.

Koulutuksen osana voivat olla erilaiset työpaikoilla toteutettavat harjoittelujaksot, jotka voivat olla ajallisesti pitkäkestoisia. Työharjoittelujaksos päälle asetettava työnhakuvelvoite ei voida pitää tarkoituksenmukaisena, kun opiskeltavan alan työtä ollaan tosiasiaa jo tekemässä työharjoittelun muodossa.

TE-toimiston olisi tarjottava työtä yksilöllisesti siten, että työ olisi koulutusalaan liittyvää tai sitä tukevaa. Monissa työtehtävissä edellytetään alan tutkintoa, jolloin haettavien työmahdollisuuksien

määrän voisi arvioida olevan vähäisen (vrt. esim. peruskoulun varassa olevien työllisyystilanne). Tilanteissa, joissa tutkintoa ei edellytetä, on yleensä kyse nimenomaan opintoihin kytkeytyvistä harjoittelupaikoista. Pykälässä todetaan, että jos mainittuja työpaikkoja ei ole tarjolla, työnhakuvelvollisuus on vastaavasti alempi. Kun yli kuukauden kestävässä koulutuksessa ei järjestetä työnhakukeskusteluja, missä kontekstissa työnhakuvelvoitetta tarkistetaan opintojen aikana?

Työttömyysturvalaissa säädetyissä seuraamuksissa ei ole riittävästi otettu huomioon koulutukseen itseensä liittyviä tilanteita. Nyt lähtökohtana on ottaa huomioon vain tilanne, jossa koulutus keskeytyy oppilaitoksesta johtuvasta syystä. Tätä perustetta ei ole riittäväällä tavalla perusteluissa avattu.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättämisestä?

Hakijoiden ohjaamista oikeiden palveluiden pariin ja palveluiden monialaisuus on kannatettavaa. Jos palveluiden pariin ohjaamisen rinnalle asetetaan lisäksi työnhakuvelvoite, voi yhtälö käytännössä osoittautua mahdottomaksi.

Työnhakuvelvoite voidaan asettaa väljemmäksi hakijan tilanne huomioon ottaen. Jos monialaiseen yhteispalveluun osallistuminen ei kriteerinä riitä työnhakuvelvoitteen asettamatta jättämiselle, voisi sen edellyttää kuitenkin olevan peruste sille, ettei täyttä työnhakuvelvollisuutta voida asettaa. Hakijan kannalta olennaista olisi saada tarkastelusta mahdollisimman läpinäkyvää. Työnhakuvelvoitetta voitaisiin tarkastella uudelleen, jos työnhaku ei tuota tulosta.

On sinänsä kannatettavaa, että monialaisesta palveluntarpeesta huolimatta työnhakijaa kannustetaan työnhakuun. Käytännössä monialainen palveluntarve ei kuitenkaan luultavimmin mahdollista työnhakua. Näissä tilanteissa kannustavuutta voitaisiin toteuttaa vähemmän velvoittavasti muilla työnhaun tukitoimilla. Työnhakuvelvoitteen asettamisen lähtökohtana voisi olla esityksestä poiketen se, että työnhakuvelvoite asetetaan vain henkilön tilanteen sen salliessa. Olennaista olisi, että työkyvyn rajoitteissa olevaa työnhakua tuettaisiin ja tarkasteltaisiin myös todellista mahdollisuutta työllistyä sellaisiin töihin, joihin työkykyä on jäljellä. Kun ottaa huomioon, että käytännössä osatyökykyisen työttömäksi jo joutuneen työllistyminen on lähes mahdotonta, olisi kohtuullista, ettei osatyökykyisillekään työnhakuvelvollisuutta asetettaisi, vaan työnhakua tuettaisiin muilla tavoin.

Esityksen mukaan kokonaisarviossa tulisi ottaa huomioon myös mahdolliset työkyvyttömyyden perusteella maksettavaan etuuteen liittyvät etuusoikeuden hylkäävät lainvoimaiset päätökset. Perustelu on ongelmallinen, koska iso-osa työkyvyttöminä työttömyysetuudella olevista on heitä,

joille työkyvyttömyyden perusteella maksettavaa etuutta ei ole myönnetty. Heidän oikeutensa työttömyysturvaan perustuu nimenomaan siihen, että työkyvyttömyyden perusteella maksettavaa etuutta ei ole voitu myöntää. Esityksessä todetaan, että työttömyysetuutta ei ole tarkoitettu työkyvyttömyyden aikaisen toimeentulon turvaamiseen, huomiotta kuitenkin jää, että tosiasiasa näin kuitenkin laajalti tapahtuu.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; muuta lausuttavaa?

Lomautetun työnhakuvelvollisuudesta säännellään ehdotetussa 3 luvun 6 §:ssä. Sen mukaan lomautetun työnhakuvelvollisuus alkaisi kolmen kuukauden kuluttua lomautuksen alkamisen jälkeen järjestetystä työnhakukeskustelusta lukien. On hyvä, että lomautettujen erityisasemaa on pyritty ottamaan huomioon. Lomautetun työntekijän oikeudellinen asema eroaa kuitenkin olennaisesti muista työnhakijaryhmistä. Lomautettu työntekijä on edelleen työsuhhteessa työnantajaansa ja on sidottu useisiin työoikeudellisiin velvoitteisiin myös lomautuksen aikana (mm. kilpailevan toiminnan kieltäminen ja yleinen lojaliteettivelvoite). Päälekkäisten työsuhhteiden tilanteissa voi muodostua työoikeudellisesti ja työttömyysetuuksien näkökulmasta ongelmallisuuksia. Kokoaikaisissa lomautuksissa työntekijän irtisanoutuessa ei aseteta korvauksetonta määräaika, kun lomautus on kestänyt 200 päivää. Tämän jälkeen lomautetulle voisi asettaa määrällisen työnhaun veloitteen. Lomautuksen aikana pitäisi keskittyä erityisesti työnhakijan palvelutarpeen arviointiin ja osaamisen kehittämiseen liittyviin kysymyksiin.

Työttömyysturvalaki; lausuttavaa työstä eroamisen perusteella asetettavasta seuraamuksesta?

Seuraamuksen eli korvauksettoman määräajan keston lyhentäminen 45 päivään on perusteltua. Lyhyiden työsuhhteiden (enintään viisi) tilanteissa seuraamus on nykyistä vastaavasti 30 päivää, mitä voidaan pitää varsin ankarana seuraamuksena ottaen huomioon, miten lyhyestä työstä tässä yhteydessä on kyse.

Työttömyysturvalaki; lausuttavaa työstä kieltäytymisen perusteella asetettavasta seuraamuksesta?

Säännöksen soveltamisalaa muutetaan nykyisestä. Ehdotuksen mukaan seuraamus työstä kieltäytymisestä asetettaisiin jatkossa vain niissä tilanteissa, jossa työnhakijalla on ollut varma työllistymisen mahdollisuus. Korvauksettoman määräajan kesto lyhennettäisiin 45 päivään. Pykälän soveltamisalan muutosta ja seuraamuksen keston lyhentämistä voidaan pitää perusteltuna. Nykyisen soveltamisalan mukaisista muista työstä kieltäytymisen tilanteista säänneltäisiin jatkossa porrasteisessa seuraamusjärjestelmässä pykälissä 9 ja 10.

Työttömyysturvalaki; lausuttavaa porrastetusta seuraamuksesta?

Porrastettu seuraamusjärjestelmä on lähtökohtaisesti kannatettava uudistus. Työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvää menettelyä koskeva TTL 2 a luvun 9 § on kuitenkin erittäin vaikeasti ymmärrettävä säännös. Seitsemän päivän korvaukseton määräaika tulee asetettavaksi vasta työttömän toisesta laiminlyönnistä. Annettaanko ensimmäisestä laiminlyönnistä JTYPL:n 2 luvun 14 §:ssä tarkoitettu muistutus? Kun tarkastelujakso on pitkä ja kumpikin menettely selvitetään vasta jälkimmäisen menettelyn yhteydessä, miten huolehditaan siitä, että ensimmäinen laiminlyönti tulee asianmukaisesti selvitettyksi? Tallentaako TE-toimiston virkamies tiedon ensimmäisestä rikkeestä odottamaan mahdollista seuraavaa rikettä? Miten työtön kykenee varautumaan asian selvittämiseen jälkikäteen?

Työttömällä voi olla pätevä syy jättää hakematta TE-toimiston tarjoamaa työtä TTL 2 a luvun 13 §:ssä mainituissa tilanteissa. Työvoimakoulutuksessa ja omaehtoisissa opinnoissa opiskelevalla olisi pätevä syy kieltäytyä tarjotusta työstä, jos työn vastaanottaminen johtaisi hänestä itsestään riippumattomista syistä opintojen keskeytymiseen. JTYPL:n 3 luvun 7 §:n perusteluissa todetaan, että työnhakijalla olisi pätevä syy kieltäytyä tarjotusta työstä oppilaitoksesta johtuvasta syystä. Pätevän syyn käsillä oloa ei ole riittävästi perusteltu kummassakaan lainkohdassa.

Työttömyysturvalaki; muuta lausuttavaa?

Työttömyysturvalain seuraamusjärjestelmä on erittäin monimutkainen ja vaikeasti hahmotettava kokonaisuus. Muutosten toimeenpanossa tulee erityisesti huolehtia siitä, että työnhakija/työtön ymmärtää veloitteensa ja niiden laiminlyönnistä mahdollisesti seuraavat vaikutukset työttömyysetuuden myöntämiseen. Säännösten soveltaminen asettaa haasteita myös TE-toimistojen henkilöstölle.

Lausuttavaa työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta?

Ei huomautettavaa.

Lausuttavaa muiden lakien muuttamisesta?

Muihin muutettaviin lakeihin tehdään JTYPL:n muuttamisesta aiheutuvat korjaukset. Siltä osin, kuin muutokset liittyvät edellä esitettyihin huomioihin, koskevat ne luonnollisesti myös näihin lakeihin ehdotettuja muutoksia.

Lausuttavaa muutosten voimaantulosta ja siirtymäajan järjestelyistä?

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2022 toukokuussa. Ottaen huomioon lain valmistelun ja Eduskuntakäsittelyn mahdollinen kesto, toimeenpanon valmisteluun tulee varata toimijoille riittävästi aikaa.

Lausuttavaa suhteesta perustuslakiin ja säätämisyjärjestyksestä?

Ei huomautettavaa.

Muuta lausuttavaa?

Pohjoismainen työvoimapalvelun malli on valmisteltu nykyisin palveluiden järjestämisvastuussa olevien toimijoiden velvoitteiksi. Tarkoituksena kuitenkin on, että järjestämisvastuu siirretään TE-toimistoilta kunnille. Kun valmistelua ei ole tehty tulevan toimijan näkökulmasta, on mallin toimivuutta vaikea arvioida. Kunnat ovat hyvin erilaisia kooltaan, työmarkkinatilanteeltaan ja asukasluvultaan. Huolta herättävät erityisesti riittäviin taloudellisiin ja henkilöllisiin resursseihin liittyvät kysymykset sekä työnhakijoiden yhdenvertainen kohtelu.

Gylling Päivi
STTK ry.